

„...if your exclusion would be conducive to the public good.“

„...if your exclusion would be conducive to the public good.“

Eugen cunoaște această frază de pe vremea când avea nevoie de viză pentru a intra în Marea Britanie, chiar și pentru un simplu tranzit. Ea apărea pe formularul de viză și era una din cele câteva situații în care viza îți putea fi refuzată la frontieră, chiar dacă o obținuseși anterior de la un consulat britanic. Prin formularea ei atât de aproximativă pentru el era în același timpesența arbitrarului desăvârșit, dar și expresia voinței absolute. Cine stabilea ce era spre binele public? Un ofițer de imigrare sub impulsul deplinei subiectivități. Avea să-l tragă cineva vreodată la răspundere? Nici vorbă. Avea să-l sancționeze cineva? El putea invoca oricând apărarea țării, apărarea societății, apărarea persoanei de un pericol potențial. Și atunci mai aveai ceva de zis? Până să apuci tu să cântărești sau să încadrezi abuzul lui, rămâneai liniștit pe afară să vociferezi din *no man's land*. În cele din urmă n-aveai nici măcar cui reclama și te suiai în primul avion. Ofițerul își atinsese obiectivul.

Acum, de când România e în UE și el nu mai are nevoie de viză când face tranzitul la Londra, Eugen nu mai primește formularul în care să vadă și să-și recitească fraza favorită, dar știe că principiul funcționează mai departe, cu atât mai mult cu cât nu mai e legat neapărat de viză, ci operează complet aleatoriu, putând lovi pe neașteptate, pe nevăzute și pe neștiute, dacă selectarea persoanei tale și nu a altcuiva este considerată a fi „spre binele public“.

Deși până la Londra mai sunt încă vreo două ore, o stewardesă începe să treacă printre rânduri împărțind celor care doresc pahare cu suc de portocale. Cei doi tineri din dreapta lui Eugen s-au îmbarcat la Caracas, la fel ca el, apoi au schimbat avionul la Montreal. De la Montreal la Londra întâmplarea a făcut să primească locuri lângă Eugen. Așa a constatat că sunt români și pe parcurs a înțeles că apropierea de Londra le crea o anumită stare de agitație. Se lasă mult pe spate și privește atent pe geam, de parcă ar vedea ceva. Ultimul lucru pe care și-l dorește e ca vecinii lui să-și dea seama că e tot român și să insiste să intre în vorbă cerându-i detalii de călătorie: de unde vine, cât a stat, dacă fusese cu treabă sau în vacanță, cât costă o cameră la hotel în Caracas, dacă viața e scumpă în Venezuela și dacă merită mers acolo la mare.

Curând după ce avionul decolase de la Montreal lui Eugen i se păruse că tinerii s-au relaxat subit. La început au vorbit mult între ei, mai ales în timpul mesei, banalități, păreau duioși, el îi spunea ei „pisi“, ea îi spunea lui „iubi“, apoi, înainte să adoarmă, s-au sărutat prelung, profitând că Eugen închise ochii și se rezemase cu capul de peretele avionului, deci nu-i

vedea, se auzeau doar niște zgomote zemoase, de salivă care trecea dintr-o gură în alta. Fata stătea pe locul din mijloc și, când s-a acoperit cu pătura, o parte a ei a nimerit peste piciorul lui Eugen, care s-a pomenit dormind oarecum împreună cu vecina sa, dar niciunul din tineri nu observau detaliul, ocupați cum erau să se așeze în aşa fel încât fata să-și sprijine capul de umărul băiatului, pregătindu-se pentru somn. Apoi când luminile s-au stins în avion, băiatul a încercat să bage o mâna sub pătura fetei, care nu a acceptat. Băiatul a insistat. Fata i-a împins mâna.

– Stai într-un loc, iubi, că se vede.

– Se vede pă dreaco! a răbufnit Tânărul iritat. Nu vezi ce întuneric e?

– Dar poate mă dezvelesc în timpul somnului și atunci se vede, a replicat fata plăcărită. Mai trece lumea... se mai uită...

– Și de când îți pasă ție de lume, pisi, f...-ți morții mă-ti? a exclamat Tânărul deodată cu obidă, așezându-se mai bine în scaunul lui și împingând-o pe fată într-al ei. Atunci dormi dreaco singură și lasă-mă pe mine în pace. Sau dormi cu ăsta de alături, dacă așa preferi mai bine.

– Știi ce? Mi se pare că ai început să te cam obrăznicesti, a răspuns fata la rândul ei cu o anumită țâfnă, delimitându-și cu gesturi clare pătura de locul lui. Ce merge acasă nu merge în public. Și avionul, țin să-ți reamintesc, e spațiu public, iubi, în caz că nu ai sesizat.

– Hai, mai lasă-mă dreaco în pace cu filozofile tale de căcat, i-a azvârlit el scârbit întorcându-se către culoar.

Fata s-a potrivit mai bine în scaun, dar pătura ei a rămas mai departe peste piciorul lui Eugen.

– Noapte bună, iubi.

– Hai sictir!

După câteva ore, când se trezește din somn, Eugen îi vede pe tinerii săi vecini deja treziți și vorbind în șoaptă. Pătura a fost trasă de pe piciorul lui. Cei doi par plini de grija unul față de celălalt. După controalele din aeroporturile Caracas și Montreal, fata declară că nu mai suportă încă unul.

– Înnebunesc numai la gândul că mai urmează un control.

– Și stai aşa, că mai avem două aeroporturi, spune băiatul.

– Care două?

– Păi, Bucureștiul nu-l mai pui la socoteală?

– Dar se controlează și la sosire?

– Orice e posibil, spune el. Fata scoate un geamăt de exasperare. Înainte de Londra, spune băiatul tot în șoaptă, să vezi să fie totul în regulă.

– E totu-n regulă.

– Să mai verifici o dată, să fii sigură.

– Verific, dar nu mai vorbi atât.

– Ce, ți-e teamă că ne-nțelege cineva?

– Nu știu. Poate ne-nțelege.

Eugen intuieste că fata face un gest din ochi spre el.

De multă vreme Eugen e conștient că are o figură nespecifică. Fața fusese principalul său atu de-a lungul anilor de activitate. Probabil chiar de aceea și fusese ales de la început. Ea îi permisese să-și asume orice identitate era nevoie. Putea trece la fel de bine drept german, canadian, belgian, nordic, cu

condiția să nu iasă din pielea omului mediu șters, a deținătorului unei funcții executive de nivel intermediar. La cincizeci și ceva de ani, era chiar mai ambiguu ca oricând, pe fondul unei relative încărurări, când trăsăturile îi întruchipau, în fine, anumitul absolut. Ciudat e că acum, când nu mai avea nevoie, ajunsese la starea pe care ar fi vrut s-o aibă atunci când i-ar fi trebuit mai mult.

Știa că va urma verificarea Tânărului. La aspectul verificărilor de siguranță nu existau secrete pentru Eugen.

– Nu vă supărați, știți cumva la ce oră ajungem la Londra? întreabă Tânărul pe românește.

– Sorry, I don't understand, răspunde Eugen zâmbind.

– Noi avem un avion mai departe spre București și nu știu dacă avem destul timp la *Hit-ru*.

– Look, I don't understand. Not really, repetă Eugen ridicând din umeri și dând din cap a neputință. După ani buni de vorbit limba engleză cu diferite feluri de străini, deprintese vorbitul cu cuvintele legate între ele, spre deosebire de majoritatea românilor, care vorbeau cu pauze între cuvinte.

– Deci nu înțelegi, precis? Mai verifică o dată Tânărul.

– Eugen ridică iar din umeri. Tânărul îi zâmbește plin de amabilitate și-i spune aproape afectuos:

Băi, bulangiule, mâncă-mi-ai p...!, pe tonul pe care i-ar fi spus: Ei, asta e, nu-nțelegi – nu-nțelegi.

Eugen îi zâmbește la fel de amabil din spatele barierei lingvistice pe care și-o asumă. Fata îl apucă pe băiat de brăț.

– Ai înnebunit, iubi? Cum vorbești cu lumea?

– Hai, dă-l în p... mea că e străin, o asigură băiatul fără dubii.

O vreme cei doi tineri nu-și mai spun nimic.

Idealul de viață al lui Eugen fusese întotdeauna un model din jungla africană: aspiră să fie leul somnolent din ierburile înalte ale savanei ziua sau șarpele amortit care atârnă din copac. De fapt, nu ajunsese niciodată în Africa pentru a-și vedea idealul la fața locului, ci tot ce reușea să vizualizeze sub aspectul imaginilor propriu-zise era de la televizor. Îi place să trăiască economic, static, în stare de semitrezie sau semiadormire, îi place să observe lumea pe sub pleoapele grele, întredeschise și să dea impresia că e inert, că reacțiile îi vor fi lente, că nu va ajunge în veci să prindă nimic din cele ce-l înconjurau. Obișnuit să trăiască având cel puțin o dublă identitate, dacă nu una triplă sau multiplă, are răbdarea și experiența îndelung exersate de a-l lăsa mereu pe celălalt să credă că îնșală aparențele.

În următoarea jumătate de oră, Eugen deduce din crâmpenele de conversație ale celor doi că fata poartă ceva ascuns în locurile intime. Nici nu era prea greu de presupus, având în vedere locul de unde veneau. Până la Montreal avuseseră un bilet; de la Montreal la București rezulta că aveau un alt bilet, ca să ajungă venind din Canada, nu din Venezuela. Eugen vede cu ochiul liber tentativa de acoperire a urmelor, pentru că și el, deși din motive diferite, mergea pe aceeași rută. Nu poate să nu se gândească totuși ce tineri inconștienți și nepregătiți erau trimiși să transporte droguri. Dacă scăpau cumva neprinși, nu îi salva decât inconștiența sau idioțenia lor totală. Hotărât lucru, fata de lângă el era precis naivă, în schimb băiatul era un idiot. Probabil de aceea drogurile erau la ea.

Curând Eugen coboară o nouă treaptă pe scara amortirii. Rămâne cu ochii închiși. S-a lămurit în privința vecinilor lui tineri și nici măcar nu-și mai dă osteneala să-i asculte. Se vede pe el însuși în urmă cu douăzeci sau douăzeci și cinci de ani. Nu l-ar fi lăsat niciodată cineva să plece atât de nepregătit la drum. De exemplu, în avion, ca să nu existe nici cel mai mic motiv să fie angajat în conversație de vreun necunoscut, scotea mereu un teanc de hârtii imprimate, pe care le citea nonstop, inclusiv în timpul mesei, cu excepția momentelor când dormea. Imaginea trebuia să fie a unui Tânăr expert pe care nimic nu-l putea abate de la domeniul lui de preocupare: nici vecini vorbăreți, nici femei frumoase, nici români nostalgiici, nimeni. Din clipa în care urca în avion Eugen nu mai era român, ci un european indistinct și șters, care vorbea bine engleză. Se descurca destul de bine și în franceză, spaniolă și italiană. Îl specializaseră în aceste limbi. În ultima vreme operase mai ales în America Latină, unde stabilise contacte solide, ce funcționau de peste douăzeci de ani. La fiecare cinci sau șase luni se ducea să le mențină active. Încetul cu încetul, dar mai mult după 1990, aceste contacte migraseră încet acolo dinspre politică spre comerț. Erau persoane serioase, grele, cu experiență infinită și care, în modul cel mai natural, se pricepeau să nu pună întrebări de care nu era nevoie. Eugen ignoră cât anume știau sau intuiau partenerii despre statutul lui de acum, dar îi ajungea faptul că întotdeauna se dovedeau egali, întotdeauna erau la fel de disponibili și mai ales înțelegeau perfect ideea de dublu avantaj. Nu se îndoia că oamenii aceia remarcaseră continuitatea prezenței lui în America Latină înainte și după 1990, dar,

de vreme ce el nu-și punea problema că interlocutorii săi de pe vremea dictaturilor erau aceiași interlocutori de azi, nici ei nu se mirau că Tânărul din urmă cu douăzeci sau douăzeci și cinci de ani menținea cu ei aceleași relații strânse la fel ca înainte. În același domeniu și cu rezultate comparabile. Anumiți oameni rămân mereu în preajmă, chiar când se schimbă regimurile politice. În fond, gândește Eugen, poate veneau tot din același mediu ca și el și poate avuseseră și ei același curs: la un moment dat înțeleseră să facă pasul înapoi și să prospere în privat, alternativa fiind de a dispărea definitiv. Așa rămăsese Eugen legat de ei și se simțea mereu atras de America Latină.

Sigur că el nu făcea export-import direct. N-ar fi avut nici calitatea, nici capacitatea pentru așa ceva. Dar era legat de lumea din România interesată de un comerț mai special. Nici partenerii lui din America Latină nu erau comersanți direcți, ci, la fel ca el, lucrau îndeaproape cu cei care aveau ce vinde și ce cumpăra. Marfa trecea prin două sau trei țări până ajungea din România în America Latină sau banii din America Latină în România. Iar în momentul când ajungea, originea lor se pierdea în ceață. În felul acesta toată lumea era mulțumită și riscul devinea minim pentru toți. Și Eugen, și partenerii lui de peste ocean primeau procentul sigur al intermediarului, care le consolida poziția de pârghii. Era destul de fiecare dată încât să fie toți satisfăcuți, iar fiecare din cei implicați să își primească partea cuvenită. Tranzacțiile lor nu apăreau în statisticile oficiale, pentru că marfa se depersonaliza pe drum. În asemenea măsură se depersonaliza încât putea ajunge pe terțe piețe, unde produsul era la căutare. Dacă ajungea în Africa,

profitul era substanțial. Nu era nevoie să fie arme neapărat, putea fi doar muniție, sau piese de schimb, componente esențiale, materiale strategice care nu se căptau de pe orice piețe. Și pentru Eugen, și pentru partenerii săi importantă era prima destinație, pentru că ea legitima transportul și îi dădea respectabilitate. Cum Eugen lucra de unul singur, iar ei erau mai mulți și ceva mai bine organizați, sensul tranzacției era de obicei de la el spre ei, deși nu exclusiv. Eugen avea propriile lui relații și în țările arabe. Producătorii români se cunoșteau cu o serie de arabi potenți dinainte de 1990, dar, treptat, după aceea au preferat să lucreze prin intermediari privați, pentru că traseele să fie mai greu detectabile. Eugen fusese coleg cu majoritatea fie la facultate, fie în diferitele etape speciale de pregătire, așa încât și-au reactivat relația ulterior, devenindu-și unii altora utili. Dar folosea mai ales filiera latino-americană, cu precizarea că, de la un punct, mărfurile românești deviau spre alte destinații și se transformau în altceva. Dar, cum toată lumea își primea partea la final, nimeni nu cerea detalii.

Băiatul de alături începe să devină și el ceva mai agitat pe măsură ce aterizarea la Londra se apropiu.

– Eu zic să te duci să ți-l bagi mai bine, îi spune el abia perceptibil fetei, care stă întoarsă către el ținându-și o mână pe mâna lui.

– E destul de bine băgat, răspunde fata.

– Hai, du-te și verifică, te rog, insistă el.

– Nu mai vorbi atâta, iubi. Ce Dumnezeu!

Eugen simte că fata arată înspre el, dar continuă să stea cu ochii închiși.

— Tu nu vezi că doarme? Dă-l în p... mea.

— Îl dau. Dar dacă ne-nțelege?

— Înțelege pe p... mea. Am trecut noi prin două aeroporturi fără să avem probleme, n-o să ne împiedicăm de p... bleagă ăsta.

În tot mecanismul acesta nevăzut și nedestinat privirii publice, care părea să funcționeze impecabil, a apărut totuși o neliniște majoră, în decembrie 1989. Toți cei din branșă erau conștienți de prin octombrie că se pregătește ceva grav, știau că nu are cum să nu se abată și peste România. După toată fierberea din răsăritul Europei, se așteptau să fie mari schimbări, dar nimeni nu a intuit întorsătura și mai ales viteza transformărilor. Și asta pentru că totul a părut că scapă dintr-odată de sub control și că în România se instaurează haosul. Da, erau pregătiți pentru înlocuirea lui Ceaușescu, urmată de o evoluție treptată, care să asigure continuitatea pentru care se pregăteau cu toții, chiar dacă în forme care se numeau altfel. Dar cu oameni cunoscuți, testați, pregătiți să preia conducerea. Numai că lucrurile au luat-o razna brusc. În frunte au apărut personaje până atunci proscrise, urmărite, ținute sub capac, sau, coșmarul oricărui serviciu, indivizi complet necunoscuți. Or, ca să fii necunoscut până și celor care știau totul, iar apoi să apari de nicăieri și să ajungi deodată în frunte, era, orice s-ar spune, o performanță care dădea frisoane. Din această combinație *sui generis* între „dușmani“, neaveniți și exaltați, armata a început să meargă în zigzag, unitățile să tragă unele împotriva altora, comandanți apărăuți de cine știe unde să dea ordine de la televizor, tehnica de luptă să deschidă focul asupra unor clădiri publice ori de câte ori servanții aveau impresia că mișcă

ceva înăuntru ori se trezeau cuprinși de panică, iar, pe fondul deruitei absolute, serviciile au fost trecute în subordinea acestui mecanism haotic, fără să le ceară părerea nimeni, dar pretinzând că este mult mai bine așa, iar controlul mult mai riguros. Dintre foștii colegi ai lui Eugen unii s-au lăsat cuprinși de fatalism și, mai disciplinați ca niciodată, au așteptat să vină peste ei destinul, drept care au ajuns la închisoare după procese încheiate în grabă și televizate parțial, alții s-au orientat și au luat forma vasului, înscriindu-se în partide, mai ales de dreapta și istorice, și punându-se în fruntea revoluției, alții au crezut că se pot salva rupând regula de aur a tăcerii și au început să spună din ce știau, până au ajuns să fie arestați ca să li se închidă gura, în fine alții au preferat să se dea la fund. Pur și simplu au dispărut de pe o zi pe alta. N-a mai știut nimeni unde sunt, nici măcar propriile lor familii. Din această ultimă categorie a făcut parte și Eugen. Și-a dat seama că ce știe el și domeniul în care activase erau de maxim interes și că erau destui cei care ar fi vrut să-l găsească în acele vremuri tulburi ca să-i ceară să spună tot ce știe, iar apoi să-i tragă un glonț în cap. Deci și-a lăsat să funcționeze instinctul de conservare și instinctul lui nu l-a trădat. Era Tânăr, avea familie, n-avea de gând să ajungă la închisoare și, mai ales, nu voia să cadă victimă. Cu aceste obiective clare în minte a spus adio *alter ego*-ului său, Paul Ifrim, care a murit la revoluție, fiind nimerit de un glonț pe stradă. După o vreme, în locul lui a apărut Eugen Ionescu. Iar, când te cheamă Eugen Ionescu, te pierzi ușor în peisaj. Eugen Ionescu – trei pagini în cartea de telefon a Bucureștiului.

O stewardesă trece printre rânduri asigurându-se că pasagerii nu mai doresc nimic. Băiatul întrebă într-o engleză putințită la ce oră era prevăzută sosirea avionului la „Hit-ru“.

– Peste o oră, spune stewardesa.

Eugen mai are deci o oră în care să decidă ce face cu cei doi tineri de lângă el. Le spune că e tot român și îi înjură la rândul lui? Îi dă pe mâna englezilor, la Londra? Îi dă pe mâna românilor, la București? Sau îi ignoră și-i lasă să-și ducă drogurile în România?

În decembrie 1989, Eugen era căsătorit de șapte ani, iar Melinda avea doi ani. Pe 26 decembrie, după execuția Ceaușestilor, a trecut fugitiv pe acasă, a luat câteva schimburi într-o sacoșă de voiaj, a rugat-o pe Veronica să aibă încredere în el, indiferent ce ar auzi că i s-ar fi întâmplat și i-a promis că, oriunde va ajunge el, va face în aşa fel să ajungă și ele două.

– Pleci în America de Sud? a încercat Veronica să ghicească.

– Nu știu încă, a răspuns Eugen absent.

– Tu nu te mai întorci de acolo, Paul, a început ea să plângă încet, obișnuită cum era, de când devenise soția lui, să nu pună întrebări la care era conștientă că nu poate primi răspuns.

– A, da, a părut Eugen să-și aducă aminte. De alătăieri ești văduvă, iubito. Îmi pare rău că a fost nevoie de aşa ceva, dar e pentru siguranța noastră. Paul Ifrim a murit pe stradă, nimerit de un glonț în cap. Să mergi la evidența populației să iezi certificatul de deces când se mai liniștește treaba prin oraș. Pe urmă să cauți o locuință nouă și să te muți din cartier, ca să nu ne mai recunoască nimeni. Îți las eu destui bani pentru mutare. Pe mine mă cheamă acum Eugen Ionescu și, când mă întorc,

vă găsesc și mă însor cu tine a doua oară. O să vă cheme Ionescu pe amândouă.

– Și cum ai să ne găsești, dacă ne mutăm de-aici? l-a întrebat Veronica nedumerită.

– Ai încredere în mine că o să fiu în stare să vă găsesc, a asigurat-o Eugen. Tu o să ai oricum adresa de la farmacie.

La plecare, s-a mai angajat o dată că-i va trimite periodic bani și că, indiferent de împrejurări, va veni după ea și după Melinda, să nu se îndoiască nici clipă. Apoi totul se va liniști și vor trăi fericiți ca familia Ionescu.

– Dar acum, că tot m-ai făcut văduvă, l-a întrebat Veronica la despărțire, mai spune-mi doar atât: ai omorât tu pe cineva care semăna cu tine și i-ai plasat actele tale sau chiar a murit cineva Paul Ifrim pe stradă?

Eugen a strâns-o în tăcere la pieptul său ca înainte de o lungă despărțire. După o vreme a privit-o direct în ochi și i-așoptit încet:

– Mă crezi tu pe mine în stare să omor pe cineva? Mă crezi în stare? Eu lucrez numai cu mintea, Vera, chiar dacă am pistol.

În săptămâniile următoare a locuit într-un apartament din Ferentari care era o casă conspirativă și la care avea și el acces și, intuind sensul de înaintare a istoriei, a trecut la cea dintâi privatizare spontană a acelor prime zile de libertate. Cu ajutorul unui coleg de la operativ pe nume Titi Vrej a reușit ca, într-o noapte, să încarce într-un camion o arhivă întreagă de la un centru de documentare al serviciului, urmând s-o ducă la o bază secretă din inima Bărăganului, unde primiseră ordin să transporte pentru a fi distrusă. Cum Titi era șoferul